

doctrina Christianorum. Nihilominus, domine mi, super his dubiis ad te recurro. maxime super primis nostris quæ habui a prophetis, quia de Alcorani testimonio scio quod quasi nihil reputabis, tu maxime qui Arabicum scis. Perfecte enim nosti quia ipse Mahometus, qui dixit se prophetam, nec ventura prædixit, et qui dixit se nuntium Dei, contra

A Deum ejus Scripturam docuit ut corruptus hominis nitus ignorans.

Explic. Epistola R. Samuel missa ad R. Is. sub anno Domini 1000, translata de Arabico in Latinum per F. Alphonsum Bonihominis ordinis Prædicatorum, sub anno Domini 1339.

ANNO DOMINI MLXXXV.

OSBERNUS

CANTUARIENSIS ECCLESIAE MONACHUS ET PRÆCENTOR.

NOTITIA HISTORICA

(Oudin. *Comment. de Scriptoribus ecclesiasticis*, II, 757.)

Osbernus Cantuariensis Ecclesiae monachus et præcentor, quem Guillelmus Cuvus omisit, natione Anglus, vir multæ pietatis et eloquentiæ, quem Possevinus in Apparatu Sacro ad annum 1020 floruisse asserit, atque Carolus Saussayus lib. v Annalium Aurelianensium, cap. 8, Osbernum vocat, nisi typographi is lapsus est. Ita quidem senserant in Supplemento scriptorum, pag. 322, sed attentis propriis omnibus, hunc Osbernum Cantuariensem monachum, Lanfranci archiepiscopi Cantuariensis familiarem et synchronum, sub Guillelmo Notho Anglorum rege anno 1080 et ultra floruisse probabilis est, de quo ita Guillelmus Malmesburiensis in libro De regibus Anglorum, cap. 8, ubi de S. Dunstano: *Plura et non contemnenda de viro volentem dicere, revocat Cantuarie cantor Osbernus, qui ejus vitam Romana eloquentia composuit, nulli nostro tempore stylo secundus, musica certe omnium sine controversia primus.* Quibus verbis claruisse suis quodammodo temporibus, testatur Guillelmus Malmesburiensis. Apud Cantuariam natus, saltem a teneris annis apud Cantuariensem ecclesiam enutritus fuit. Sic enim lib. II De Vita S. Dunstani, cap. 12, scribit: *Forte ego cum alto puerulo coætaneo meo ad altare Christi (Cantuarie) ministraveram, consummatoque ministerio per gradus descendere incipiebam.* Idem capitulo 20 ejusdem libri, tradit sibi commissum fuisse prædicationis munus a Lanfranco archiepiscopo. Officia vero, quæ gessit in cœnobio Cantuariensi memorat nota librarii, ad calcem libri ejusdem addita in codice Lambethano: *Explicit Liber miraculorum beatissimi Patris nostri et patroni archiepiscopi Cantuariensis Ecclesie, secundum Osbernum hujus Ecclesie commonachum et præcentorem et subpriorem, qui erat vir doctissimus.* Hujus ætate ecclesia Cantuariensis incendio conflavit, eo circiter tempore quo Lanfrancus archi-

B episcopatum suscepit, nimirum an. 1070. Interierunt eo tempore præcipua Ecclesie Cant. monumenta, et veterum archiepiscoporum et sanctorum Anglicorum Vitæ elegantiores. Superfuerunt duntaxat aliqua in Anglicam linguam olim conversa. Ut hanc jacturam resarciret, et ex Anglicanis reliquiis archiepiscoporum Vitas Latine concinnaret, sibi a commonachis suis operam fuisse datam Osbernus in præfatione ad Dunstani Vitam innuit. Obitum illius his verbis Obituarium Cantuariense tradit: *iv Kalend. Decembris obiit Osbernus præcentor ecclesie Christi Cantuariensis.* Ex his Vitis hodiernum exstant Vitæ SS. Dunstani et Elphegi cum Historia de translatione Elphegi. Singulas edidit Henricus Warthon a quo verbatim hæc pleraque accepimus, tomo II Angliæ sacræ, pag. 88, 122 et 143, ex unico bibliothecæ Lambethanæ codice, qui Ecclesie Cantuariensis olim fuit, et plures archiepiscoporum et sanctorum Cantuariensium Vitas complexus est. Commentarium suum de Vita S. Dunstani Osbernus duobus libris absolvit. Primus de rebus ab ipso vivente gestis secundus de miraculis post mortem factis agit. Uterque apud Acta sanctorum Antuerpiensia Bollandistarum; tomo IV Maii, pag. 359, de quibus loquitur late Daniel Papebrochius, pag. 344, in commentariis Vitæ S. Dunstani præviis. Et apud Acta Benedictinorum Mabillonii, Sæculo V, p. 634 exstat. Librum autem secundum prætermisit loco citato Warthon, ideo quod ad historiam parvam contulerit, præfatione tantum data pag. 121, ut inquit in præfatione ad tomum II Angliæ Sacræ num. v, pag. 9. Itaque Vitam et miracula sancti Dunstani Cantuariensis archiepiscopi libris duobus contexit, quos repræsentat Laurentius Surius ad diem 19 Maii, teste Gerardo Joanne Vossio, lib. II De historicis Latinis, cap. 46, pag. mihi 357. Verum hos ex manuscripto codice Colbertino primus

edidit Joannes Mabillon. Sæculo V sanctorum ordinis divi Benedicti, pag. 659 et sequentibus, quos nonnulli crediderunt idem esse opus quod apud Surium die 19 Maii sub nomine Osberti monachi legitur. Idem Osbernus scripsit etiam Vitam sancti Odonis, Cantuariensis archiepiscopi, quam ex eodem manuscripto codice Thuano Colbertino, edidit loco citato idem Mabillon. pag. 287, quæ dicitur quoque exstare ms. Cantabrigiæ, in bibliotheca Collegii Sancti Benedicti. Denique Vitam et Passionem sancti Elphegi, Cantuariensis episcopi et martyris, quam ediderunt successores Bollandi, ad diem 19 Aprilis, tomo II, pag. 621, et sequentibus : quæ etiam ms. superest Cantabrigiæ in Collegio citato, cum Vita S. Martini, Odilonis, Majoræ et aliorum, ejusdem Osberni. Vitam S. Elphegi ab Osberno scripam Eadmerus, lib. I De Vita Anselmi, cap. 29, sic laudavit : *Historiam vitæ ac passionis ejus (Elphegi) diligenti studio fieri præcepit (Lanfrancus), quam quidem Historiam non solum plano dictamine ad legendum, verum etiam musico modulamine ad canendum, a jucundæ memoriæ Osberno, Cant. Ecclesiæ monacho, ad præceptum illius nobiliter editam, ipse sua prudentia amore martyris celsius insignivit, insignitum auctorizavit, auctorizatam in Ecclesiâ Dei legi cantarique insinavit, nomenque martyris hac in parte non parum glorificavit.* Compendium hujusce Vitæ exstat apud Legendam Novam Capgravii, atque exinde apud Surium die 19 Aprilis, ubi Osberno inscribitur, et tanquam Osberni opus a Baronio et aliis citatur. Opus Osberni genuinum evulgarunt collectores Actorum sanctorum Antuerpienses, die 19 Aprilis, addita Historia ejusdem de translatione S. Elphegi, ex Harpsfeldii Historia ecclesiastica, quæ non longe post initium deficit. Utramque autem ex codice Lambethano perfectam dedit Henricus Warthon, tomo II Angliæ Sacræ, pag. 122 et 143. Exstat utraque in codice antiquo bibliothecæ Cottonianæ Otho A. 12, et in alio adhuc vetustiori Vitellius D. 17, cui utrique Osberni nomen manu recentiori præfigitur. Osbernum autem auctorem fuisse, præter Eadmeri locum supra adductum et codicis ms. Lambethani fidem, constat quoque ex Malmesburiensi fol. 116-139, qui Osberni librum De Vita Elphegi laudavit, et ex eo multa in nostro totidem verbis reperta descripsit. Hæc Warthon in præfatione ad tomum II Angliæ Sacræ, num. 6, pag. 9.

Cum autem idem scriptor ibidem procurasset imprimi sub Osberni nomine librum De Vita S. Odonis archiepiscopi Cantuariensis, pag. 78, itemque, pag. 75, librum De Vita S. Bregwini Cantuariensis archiepiscopi; illosque postmodum Osberno suppositos putaverit, illius censuram hic subjicere visum est, quam habet in præfatione ad tomum II Angliæ Sacræ, num. 7 et 8, pag. 10.

Osbernum conscripsisse Vitam Odonis archiepiscopi Malmesburiensis testatur, qui in lexenda sua De pontificibus Anglorum Historia, eadem usus est. Ex pluribus autem quæ adducit illius loci col-

ligi haud obscure potest librum Osberni de Vita Odonis quem Malmesburiensis vidit, a nostro diversum fuisse; quod et Joannes Mabillonius antea observavit. Hunc tamen qui superest librum sub Osberni nomine idem Mabillonius evulgavit Sæculo Benedictinorum V, pag. 283, eundemque inscriptum eidem auctori, nos ex eodem codice Lambethano representavimus. Præterquam enim quod alium Vitæ Odonis scriptorem Balens, seu Pitsius, non memoraverint, huic in codice Cottoniano Otho A. 12, licet manu recentiore Osberni nomen præfigitur. Quin etiam Joelinus De Historicis Anglicis, cap. 10, Vitam Odonis ab Osberno scriptam hac sententia inchoatam esse dicit : *Venerabilis Christi confessor Odo nobilibus, sed paganis, etc., quæ libri a nobis editi initium facit.* Illa denique, in quibus Vita a Guillelmo Malmesburiensi citata a nostra discordat, levioris momenti sunt. Postea tamen errorem deprehendi, in antiquo enim collegii Corporis Christi Cantabrigiensi codice, hæc Vita inter alia Eadmeri Opera reponitur, eidemque inscribitur. Huic itaque restitui debet. Vitam B. Bregwini brevem ex eodem codice Lambethano accepi, inter Odonis et Elphegi Vitas collocatam. Hinc nata est mihi licentia, illam Osberno deberi posse. Postmodum vero illam in Joannis Timuthensis Sanctilogio inveni ad calcem Historiæ Auræ in bibliotheca Lambethana. Eam Timuthensis ex uberiori commentario Eadmeri de Vita ejusdem accepit, verbis istius ut plurimum asservatis. De Eadmeri libro inferius dicendum est.

Inter mss. codices ecclesiarum Angliæ cathedralium, num. 5996, in mss. Thomæ Galei codice 162, Osberni epistolæ exstare dicuntur. Quoad autem Vitam sancti Edwardi regis, quam Gerardus Joannes Vossius, libro II De Historicis Latinis, cap. 46, pag. 380, dicit exstare ms. in volumine De vita et miraculis quorundam sanctorum, quod a Vita Martialis incipit, in Collegio divi Benedicti Cantabrigiæ, ubi extremo loco reperias Vitam regis Eduardi in epitomen contractam ex tract. domini Osberni Westmonasteriensis, ut est apud Thomam James. Opinor id esse non verum, nec illam unquam ab Osberno Cantuariensi compositam, sed longe serius ab Osberto nimirum Westmonasteriensis, circa annum 1136, cujus ætate nondum Edwardus in album sanctorum relatus fuerat, ut ex epistolis illius constat, de quibus disseremus postea. Confundant plerique hunc Osbernum cum Osberto ejusdem ferme temporis et instituti et nationis, cui inscripsit libros duos, unum De vita, alterum De miraculis sancti Dunstani Cantuariensis archiepiscopi, quos Surius ad diem 19 mensis Maii sed truncatos et mutilos; integros autem, atque sanatis utcumque eorum vulneribus, edidit Joannes Mabillon. Sæculo III sanctorum ordinis divi Benedicti, pag. 701 et seqq. Osberno Cantuariensi legitimo auctori restitutos. Agit de utroque Osberno et Osberto Gerardus Joannes Vossius, lib. II De Historicis Latinis, cap.

43, pag. mihi 380 et cap. 49, pag. mihi 409. De Osberno Cantuariensi monacho Joannes Lelandus Collectaneorum vol. I, num. 4, ubi Vita S. Elphegi archiepiscopi, auctore Osberno Cantuariensi, pag. 22, excerptur. Et Collectaneorum volum. IV num. 104, pag. 137. Cæsar Baronius in Annalibus ad annum 840, 855, 857, 860, et in Notis ad Martyrologium Romanum die 19 Maii, qui ubique Osbertum

vocat. Henricus Warthon in præfatione ad tomum II Angliæ Sacræ, num. 4, 5, 6, 7 et 8, quem hic exscripsimus. Joannes Mabillon. in Actis sanctorum ordinis divi Benedicti Sæculo sexto, parte 1, pag. 113, ubi Vitam sancti Elphegi profert, editionis Parisiensis apud Carolum Robustel, anno 1701, in-folio.

VITA SANCTI DUNSTANI

ARCHIEPISCOPI CANTUARIENSIS

Auctore OSBERNO ejusdem Ecclesiæ Cantuariensis monacho.

(Vide Patrolog. tom. ~~CXXXIII~~, col. 407, in S. DUNSTANO.)

CXXXVII

VITA SANCTI ELPHEGI

ARCHIEPISCOPI CANTUARIENSIS ET MARTYRIS

AUCTORE OSBERNO.

(MABILL. Acta SS. ord. S. Bened. Sæc. VI, parte 1, pag. 114, ex Aprili Suriano et ms. cod., Thuaneo.)

OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. Beatus Lanfrancus, Cantuarie antistes, a sancto Anselmo, tunc Beccensi abbate, persuasus, Elphegum archiepiscopum Cantuariensem, qui a Danis interfectus fuerat, pro vero et indubitato martyre posse haberi, ut inferius dicturi sumus, Osberno Ecclesiæ suæ monacho provinciam dedit ejusdem sancti martyris Acta litteris mandandi, ut in officio divino legerentur. Pontificis imperio obtemperavit Osbernus, ac beati Elphegi Vitam non solum « pleno dictamine, » ut ait Eadmerus, verum etiam « musico modulamine ad canendum » edidit. Hanc ex Surio exhibemus, addito ex ms. codice bibliothecæ Thuanæ prologo, quem Bollandiani etiam edidere cum prolixiori Vita, quam genuinum Osberni fetum existimant. Verum cum hæc Vita, quæ in Aprili Bollandiano publicata est, ea ipsa solummodo pluribus verbis referat quæ apud Surium paucioribus exprimuntur, breviorẽ hic sufficere visum est. Elphegi Vitæ ejusdem translationis historiam subiungimus, quam idem Osbernus aliquanto post editam Vitam conscripsit, ut ipse in narrationis exordio attestatur. Hanc vero ex laudato codice Thuaneo primum descripsimus, sed eam postmodum invenimus in Anglia Sacra editam ex mss. Anglicanis; ejus solummodo fragmentum dederunt Bollandiaui, quod imperfecta in eorum codice haberetur.

2. Vita sancti Elphegi non solum ab Osberno auctoritatem habet, sed etiam a beato Lanfranco, qui eam approbasse, et toti Anglicanæ Ecclesiæ legendam tradidisse memoratur apud Eadmerum, libro 1 De vita sancti Anselmi, ubi de Lanfranco sic loquitur : « Historiam vitæ ac passionis ejus (sancti Elphegi scilicet) diligenti studio fieri præcepit, quam quidem Historiam non solum plano dictamine ad legendum, verum etiam musico modulamine ad canendum, a jucundæ memoriæ Osberno, Cantuariensis Ecclesiæ monacho, ad præceptum illius nobiliter editam, ipse sua prudentia pro amore illius martyris celsius insignivit, insignitam auctorizavit, auctorizatam in Ecclesia Dei legi cantarique instituit, nomenque martyris hac in parte non parum glorificavit. » Ex hoc apparet sancti Elphegi memoriam jam sæculo undecimo celebrem fuisse, utpote cujus festum per totam Angliam tunc solemne habebatur, quod item ex ipsa ejus translationis Historia manifestum erit. Hujus sancti martyris cultus exinde in Anglia perseveravit usque ad ejuratam sub Henrico VIII fidem. Ino non apud Anglos solum, verum etiam apud alias nationes celebris fuit sancti Elphegi memoria, cujus diem festum agi in Dolensi ecclesia apud nostros Brittones observavit Godefridus Heuschenius. Nomen ejus præter Anglicanum